

[Startside](#) > ... > [Anlæggelse Af Retssag](#) > [Hvor Og Hvordan](#) > [Sagsomkostninger](#) > [Italy](#)

Indholdet er leveret af  
Italien

# Sagsomkostninger

Italien



På denne side finder du oplysninger om de sagsomkostninger, der gælder i Italien.

Regler om salærer og honorarer til de juridiske erhverv

## Advokater

I Italien findes der kun én kategori af advokater, som har ret til at intervenere, når de er registreret i en advokatsammenslutning, i alle typer sager og ved alle typer domstole, med undtagelse af de højere retsinstanter: Corte di cassazione og Consiglio di Stato (kassationsdomstolen og den øverste domstol i forvaltningsretlige sager), for hvilke der kræves yderligere særlig autorisation.

Sagsomkostningerne reguleres i "*Testo Unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di spese di giustizia*" (konsolideret lov om retsafgifter) fastsat ved præsidentielt dekret nr. 115 af 30. maj 2002, senest ændret ved [lovdekret nr. 83 af 27. juni 2015](#), konverteret, med ændringer, til [lov nr. 132 af 6. august 2015](#), til [lovdekret nr. 156 af 24. september 2015](#) og til [lov nr. 208 af 28. december 2015](#) samt til erhvervslov for advokater (lov nr. 247/2012), som integreret i [ministerielt dekret nr. 55/2014](#) (som erstattet af ministerielt dekret nr. 140/2012) med titlen "*Determinazione dei parametri per la liquidazione dei compensi per la professione forense ai sensi dell'art. 13 comma 6 della legge 31 dicembre 2012 n. 247*" (fastsættelse af parametre for regulering af salærer og honorarer til de juridiske erhverv i henhold til artikel 13, stk. 6, i lov nr. 247 af 31. december 2012), som gældende fra den 3. april 2014. Taksterne i ministerielt dekret nr. 55/2014 blev ajourført ved efterfølgende ministeriel dekret nr. 37/2018 og nr. 147/2022.

I overensstemmelse med den tidligere primære bestemmelse (artikel 9 i lovdekret nr. 1 af 24. januar 2012, konverteret, med ændringer, til lov nr. 27 af 24. marts 2012) fastsætter erhvervslov nr. 247/2012, som ophævede tariffene for lovregulerede erhverv og henviste til parametre fastsat ved dekret fra ministeren med ansvar for fastsættelse af salærer og honorarer til de juridiske erhverv (af en domstol), en henvisning til de parametre, der hvert andet år fastsættes af justitsministeren "efter forslag fra CNF" (Consiglio Nazionale Forense, det nationale advokatråd).

Artikel 13 i lov nr. 247/2012 regulerer navnlig opgavetildeling og vederlag:

- Advokaten kan også påtage sig professionelle opgaver til egen fordel.
- Opgaven kan udføres gratis.
- Det vederlag, der tilkommer advokaten, aftales almindeligvis på skrift i forbindelse med tildelingen af den professionelle opgave. Vederlaget fastsættes frit: timeløn, fast vederlag, aftalebestemt vederlag gældende i en eller flere sager, vederlag baseret på udførelsen af tjenesteydelsen og den periode, hvori den skal udføres, vederlag pr. fase, pr. tjenesteydelse eller for hele aktiviteten, vederlag i procent af sagens værdi eller af, hvad modtageren af tjenesteydelsen kan forvente at opnå, ikke kun på et rent ejendomsretligt grundlag.
- Det er forbudt at indgå aftaler, hvorved advokaten som vederlag helt eller delvist modtager en del af det gode, der er genstand for tjenesteydelsen eller tvisten.
- I overensstemmelse med princippet om gennemsigtighed skal erhvervsudøveren oplyse klienten om opgavens kompleksitet og give klienten alle relevante oplysninger om eventuelle omkostninger, som

denne måtte pådrage sig mellem opgavetildelingen og dens afslutning. Erhvervsudøverer er ligeledes forpligtet til efter anmodning skriftligt at meddele den person, der har overdraget den professionelle opgave til vedkommende, det anslåede beløb for tjenesteydelsen, idet der sondres mellem gebyrer, udgifter, selv faste omkostninger, og det professionelle vederlag.

- De parametre, der fastsættes hvert andet år efter forslag fra CNF i det dekret, der er vedtaget af justitsministeren, finder anvendelse, hvis vederlaget ikke er aftalt skriftligt på tidspunktet for tildelingen af opgaven eller senere, og i alle tilfælde, hvor der ikke foreligger en mindelig fastsættelse, i tilfælde af retslig likvidation af salærer og honorarer og i tilfælde, hvor den professionelle tjenesteydelse udføres i tredjemands interesse eller i forbindelse med officielle tjenesteydelser, der er fastsat ved lov.
- Når en tvist, der er genstand for en retslig procedure eller en voldgiftssag, bilægges ved aftale af en hvilken som helst form, hæfter parterne solidarisk for betaling af salærer og honorarer og for godtgørelse af omkostningerne til alle advokater, der har udøvet deres hverv inden for de seneste tre år, og som stadig er kreditorer, medmindre der udtrykkeligt gives afkald på den solidariske hæftelse.
- Hvis der ikke foreligger en aftale mellem advokaten og klienten, kan de hver især henvende sig til advokatrådet for at forsøge at nå frem til et forlig.
- Kan der ikke indgås en aftale, og hvis medlemsadvokaten anmoder herom, kan rådet fremlægge en udtalelse om, hvorvidt advokatkravet er hensigtsmæssigt i forhold til det udførte arbejde.
- Ud over vederlaget for den professionelle tjenesteydelse har advokaten ret til enten fra klienten i tilfælde af en aftalemæssig fastsættelse eller på tidspunktet for retslig likvidation at modtage et beløb til godtgørelse af de faste omkostninger ud over godtgørelse af de faktisk afholdte udgifter samt eventuelle gebyrer og bidrag, der er udbetalt i klientens interesse.

Siden den 3. april 2014 foretages betalingerne i overensstemmelse med bestemmelserne i det førnævnte ministerielle dekret nr. 55/2014. De nye parametre, der er fastsat heri, tager ikke udgangspunkt i advokatens individuelle aktiviteter (telefonsamtaler, gennemgang af sagen, retsmøder, afhøringer osv.), men snarere i sagens faser (både civil- og strafferetlige). Der fastsættes på forhånd en gennemsnitlig afviklingsværdi for hver fase. Retten kan forhøje eller reducere værdien forholdsmæssigt afhængigt af de specifikke omstændigheder (sagens art, kompleksitet og alvor, værdien af den leverede tjenesteydelse, tjenesteydelsens hastende karakter, anvendelse af retsbevarende foranstaltninger osv.) og den kompetente ret.

[Vederlaget i henhold til ministerielt dekret nr. 147/2022 \(1620 Kb\) er fastsat nedenfor.](#)

"Ekstraomkostninger" bør lægges til det vederlag, der er aftalt eller beregnet i henhold til parametrene.

"Ekstraomkostninger" omfatter følgende:

- udgifter (dvs. dokumenterede omkostninger)
- bidrag til generalomkostninger (15 % i henhold til artikel 2 i ministerielt dekret nr. 55/2014)
- rejseudgifter (artikel 27 i ministerielt dekret nr. 55/2014: opholdsudgifter + 10 % og kilometergodtgørelse svarende til 1/5 af brændstofprisen pr. tilbagelagt kilometer)
- det sociale bidrag på 4 % (C.N.P.A., den nationale socialsikringskasse)
- moms på 22 % (forhøjet siden den 1. oktober 2013 i henhold til lov nr. 98/2011).

Til disse omkostninger kan lægges ekstraomkostningerne på 10 % af udgifterne til erhvervsudøverens ophold, hvis opgaven er forbundet med en rejse, samt rejseudgifter, hvis vedkommende har benyttet sit eget køretøj.

## Faste omkostninger

### Faste omkostninger i civilretlige sager

Faste omkostninger for sagens parter i civilretlige sager

I civilretlige sager betaler hver part, ud over omkostningerne knyttet til advokatsalæret, udgifterne i forbindelse med sagens opgaver og dækker omkostningerne i forbindelse med de opgaver, der er nødvendige for sagen, når disse i henhold til lovgivningen eller en dommerafgørelse skal afholdes af den pågældende (artikel 8 i *Testo Unico delle spese di giustizia*, konsolideret lov om retsafgifter).

Hvad indbefatter sagsomkostningerne?

Sagsomkostningerne omfatter følgende i civilretlige sager:

Standardomkostninger: artikel 9 ff. i præsidentielt dekret nr. 115/2002: Sammenfattende er der tale om et beløb, der varierer alt efter sagens værdi (43 EUR i sager til en værdi af 1 100 EUR eller derunder samt i sager vedrørende obligatorisk social beskyttelse og andre særlige procedurer, 98 EUR i sager til en værdi mellem 1 100 EUR og 5 200 EUR samt i ikkekontradiktoriske og andre særlige sager, 237 EUR i sager til en værdi mellem 5 200 EUR og 26 000 EUR og ved tvister, hvis værdi ikke kan bestemmes, og som henhører under fredsdommerens enekompetence, 518 EUR i sager til en værdi mellem 26 000 EUR og 52 000 EUR og i civilretlige sager, hvis værdi ikke kan bestemmes, 759 EUR i sager til en værdi mellem 52 000 EUR og 260 000 EUR, 1 214 EUR i sager til en værdi mellem 260 000 EUR og 520 000 EUR, 1 686 EUR i sager til en værdi over 520 000 EUR).

Standardomkostningerne forhøjes med halvdelen i appelsager og fordobles i sager ved kassationsdomstolen.

Såfremt appellen – selv en kontraappel – forkastes i sin helhed, afvises eller ikke tages i betragtning, er den part, der har iværksat appellen, ved kendelse forpligtet til sammen med standardomkostningerne at betale et tillægsbeløb svarende til det beløb, der skal betales i forbindelse med denne hoved- eller kontraappel.

I sager om fuldbyrdelse af fast ejendom beløber omkostningerne sig til 278 EUR. I andre fuldbyrdelsessager halveres dette beløb. I sager om fuldbyrdelse af rørlig ejendom med en værdi under 2 500 EUR beløber omkostningerne sig til 43 EUR. I sager om indsigelse mod fuldbyrdelsesakter beløber omkostningerne sig til 168 EUR.

I sager ved kassationsdomstolen skal der ud over standardomkostningerne betales et beløb svarende til det faste registreringsgebyr for retsafgørelser.

Der er også fastsat andre beløb i visse særlige sager.

Meddelelser efter anmodning fra advokatkontoret: artikel 30 i præsidentielt dekret nr. 115/2002:

artikel 30 (privatpersoners faste omkostninger til statskassen i civilretlige sager): 1. En part, der anlægger sag, og som indgiver en stævning eller inden for rammerne af en tvangsfuldbyrdelsesprocedure med henblik på tvangsafståelse fremsætter begæring om tilkendelse eller salg af de beslaglagte aktiver, forudbetaler et fast beløb på 27 EUR for afgifter og rejseudgifter samt forsendelsesafgifter, der er knyttet til den forkyndelse, der er foretaget på begæring af den tjenestemand, der er ansat ved advokatkontoret, med undtagelse af de sager, der er omhandlet i den eneste artikel i lov nr. 319 af 2. april 1958, med senere ændringer, og i de sager, som denne artikel finder anvendelse på.

Forkyndelsesudgifter: artikel 32 ff. i præsidentielt dekret nr. 115/2002:

Artikel 32 (Forkyndelser på begæring af parterne) 1. Parterne forudbetaler afgifter og rejseudgifter eller forsendelsesafgifter knyttet til de efterspurgte dokumenter til fogederne. I sager om arbejdskonflikter og lovpligtig social sikring afholdes disse omkostninger af statskassen.

Artikel 33 (Rejser med henblik på forkyndelse og fuldbyrdelse af dokumenter på begæring af en retshjælpsberettiget part) 1. Hvis forkyndelserne og fuldbyrdelsesakterne på begæring af en retshjælpsberettiget part gennemføres samtidig med andre betalingsforanstaltninger, indlemmes fogedernes afgifter og rejseudgifter eller forsendelsesafgifter.

2. Hvis de pågældende steder er beliggende i forskellige kommuner eller over 500 meter væk, vil afgifterne og rejseudgifterne eller forsendelsesafgifterne alligevel skulle betales.

3. Hvis fogederne ikke udleverer akterne samtidig med betalingsdokumenterne afholdes rejseudgifterne eller forsendelsesafgifterne af statskassen, mens afgifterne fortsat vil skulle betales.

4. Hvis fogederne er berettigede til modtagelse af flere rejseudgiftsbeløb som følge af akter, der er blevet udleveret i forskellige kommuner eller mere end 500 meter væk, afholder statskassen udelukkende det største rejseudgiftsbeløb, mens de øvrige beløb fortsat vil skulle betales sammen med afgifterne.

Artikel 34 (Afgiftsbeløb) 1. Følgende enhedsafgift gør sig gældende:

1. i tilfælde af akter, der udleveres til op til to modtagere: 2,58 EUR
2. i tilfælde af akter, der udleveres til tre til seks modtagere: 7,75 EUR
3. i tilfælde af akter, der udleveres til mere end seks modtagere: 12,39 EUR.

Artikel 35 (Rejseudgiftsbeløb)

Følgende rejseudgiftsbeløb gør sig gældende: a) op til seks kilometer: 1,65 EUR b) op til 12 kilometer: 3,00 EUR c) op til 18 kilometer: 4,14 EUR d) over 18 kilometer forhøjelse med 0,88 EUR for hver strækning på seks kilometer eller hver længde på over tre kilometer af den efterfølgende strækning i henhold til litra c).

Artikel 36 (Forhøjelse i hastetilfælde)

Afgifterne og rejseudgifterne forhøjes med halvdelen i tilfælde af hastedokumenter, med undtagelse af indlevering af fogedbøger ved fuldbyrdelsesdommerens kontor. I tilfælde af parallelle rejser betales den forhøjelse, der skyldes den hastende karakter, kun én gang. Forhøjelse skal ske som aftalt for handlingen med de højeste afgifter eller rejseudgifter. Foranstaltningerne har en hastende karakter, når de skal gennemføres samme dag eller den følgende dag. Begæringen, hvoraf datoen fremgår, kan kun indgives i forbindelse med dokumenter, der modtages inden for samme frist på grund af en udtrykkelig retsforskrift eller parternes vilje.

Kopierings- og attesteringsafgifter: Indtil vedtagelsen af den bestemmelse, der er omhandlet i artikel 40, stk. 1, i præsidentielt dekret nr. 115/2002, er kopieringsafgifternes størrelse fastsat i artikel 266 ff. i førnævnte konsoliderede lov om retsafgifter og i de tabeller, der er omhandlet i disse artikler.

Det bemærkes, at artikel 4, stk. 5, i lovdekret nr. 193 af 29. december 2009, konverteret, med ændringer, til lov nr. 24 af 22. februar 2010, bestemmer, at de beløb, der er fastsat i tabel 6 og 7 i bilaget til præsidentielt dekret nr. 115/2002, og som er nævnt i henholdsvis artikel 267 og 268 i den konsoliderede lov, forhøjes med 50 % for så vidt angår udstedelse af en papirkopi, herunder udstedelse af bekræftede kopier.

Kopieringsafgifternes størrelse justeres hvert tredje år i overensstemmelse med den ændring, som ISTAT har registreret i forbrugerprisindekset i overensstemmelse med artikel 274 i præsidentielt dekret nr. 115/2002.

Kopierings- og attesteringsafgifterne: er p.t. reguleret ved præsidentielt dekret (gældende fra den 30. juni 2015).

## Faste omkostninger i straffesager

Faste omkostninger for sagens parter i straffesager

Sagsomkostningerne reguleres i "*Testo Unico delle disposizioni legislative e regolamentari in materia di spese di giustizia*" (konsolideret lov om retsafgifter) fastsat ved præsidentielt dekret nr. 115 af 30. maj 2002, senest ændret ved [lovdekret nr. 83 af 27. juni 2015](#), konverteret, med ændringer, til [lov nr. 132 af 6. august 2015](#), til [lovdekret nr. 156 af 24. september 2015](#) og til [lov nr. 208 af 28. december 2015](#) samt til erhvervslov for advokater (lov nr. 247/2012), som integreret i [ministerielt dekret nr. 55/2014](#) (som erstattet af ministerielt dekret nr. 140/2012) med titlen "*Determinazione dei parametri per la liquidazione dei compensi per la professione forense ai sensi dell'art. 13 comma 6 della legge 31 dicembre 2012 n. 247*" (fastsættelse af parametre for regulering af salærer og honorarer til de juridiske erhverv i henhold til artikel 13, stk. 6, i lov nr. 247 af 31. december 2012), som gældende fra den 3. april 2014.

I henhold til artikel 12 i dette ministerielle dekret varierer vederlaget alt efter arten, uopsætteligheden og værdien af den udøvede virksomhed, sagens størrelse, art og kompleksitet, antallet og alvoren af anklagepunkterne, antal og kompleksitet af de behandlede retlige og faktiske spørgsmål, forskelle i retspraksis, den judicielle myndighed, for hvilken tjenesteydelsen leveres, størrelsen af pengeværdien, antallet af dokumenter, der skal behandles, kontinuiteten i arbejdet, herunder i forhold til hyppigheden af rejser væk fra det sted, hvor hovedhvervet udøves, og det opnåede resultat, navnlig med hensyn til de civile retlige konsekvenser og klientens økonomiske forhold. Der skal også tages hensyn til antallet af retsmøder og den tid, det tager at udføre de dermed forbundne aktiviteter. Retten tager hensyn til gennemsnitsværdierne i de på forhånd fastlagte tabeller, som ifølge de generelle parametre generelt kan forhøjes med op til 80 % eller nedsættes med op til 50 %. Hvis advokaten bistår mere end én person i samme processuelle situation, kan det samlede vederlag normalt forhøjes med 20 % for hver person ud over den første, dog højst ti personer, og med 5 % for hver person

ud over de første ti, dog højst 20. Når den professionelle tjenesteydelse, uden at dette berører den samme processuelle situation, ikke indebærer en undersøgelse af specifikke og særskilte faktiske eller retlige spørgsmål for de forskellige tiltalte og i forbindelse med tvister, nedsættes det vederlag, der normalt skal betales for bistand af en enkelt person, normalt med 30 %.

Der betales vederlag pr. fase.

For så vidt angår de forskellige faser i sagen, f.eks.: a) gennemgangen, herunder undersøgelsesaktiviteterne: gennemgang og undersøgelse af dokumenter, besøg på stedet, indledende dokumentindsøgning, konsultationer med klienten, kolleger eller konsulenter, skriftlige eller mundtlige rapporter eller udtalelser, som afslutter aktiviteten og indgives inden sagsanlæggelsen b) anlæggelse af sagen: indledende processkrifter såsom redegørelser, klager, ansøgninger, begæringer, erklæringer, indsigelser, ankeskrivelser, appeller, indlæg, indlæg fra den civile embedsmand og stævninger fra den civile embedsmand c) efterforskning eller forhandling: anmodninger, dokumenter, deltagelse i eller bistand i forbindelse med efterforskningsmæssige eller proceduremæssige handlinger og aktiviteter, herunder indledende, selv i offentlige retsmøder eller i undersøgelseskammeret, der tjener til at søge beviser, fremskaffe beviser, herunder lister, citater og meddelelser herom, til at afhøre konsulenter, vidner og personer, der er anklaget eller tiltalt for at have begået en relateret eller tilknyttet lovovertrædelse d) beslutningstagning: mundtlige eller skriftlige indlæg, svar og bistand ved forhandlingerne fra de øvrige parter i sagen, både i undersøgelseskammeret og i offentligt retsmøde.

Omkostningerne i forbindelse med straffesager er blevet ajourført i ovennævnte ministerielle dekret nr. 147/2022.

Omkostningerne i forbindelse med den strafferetlige sag afholdes af staten, bortset fra dem, der vedrører dokumenter, som private parter har anmodet om, og omkostninger i forbindelse med offentliggørelse af dommen.

Uanset om den pågældende er frihedsberøvet eller fængslet eller ikke er blevet frihedsberøvet, bortfalder kravet vedrørende sagsomkostninger og andre afgifter for dem, der befinder sig under vanskelige økonomiske forhold, og som har handlet korrekt inden for institutionen, efter forudgående anmodning herom.

Når det civile søgsmål er anlagt i forbindelse med en strafferetlig sag, finder artikel 12 i præsidentielt dekret nr. 115/2002 - hvorefter betaling af det samlede bidrag ikke skal betales, hvis der kun kræves almindelig domfældelse af den ansvarlige person - anvendelse. Hvis der derimod nedlægges påstand om betaling af et beløb i erstatning, også foreløbigt, og kravet tages til følge, skal bidraget betales på grundlag af værdien af det udbetalte beløb og i overensstemmelse med de intervaller, der er fastsat i artikel 13.

Forkyndelsen af dokumenter indebærer betaling af en enhedsafgift. Følgende enhedsafgift gør sig gældende:

1. i tilfælde af akter, der udleveres til op til to modtagere: 2,58 EUR
2. i tilfælde af akter, der udleveres til tre til seks modtagere: 7,75 EUR
3. i tilfælde af akter, der udleveres til mere end seks modtagere: 12,39 EUR.

Ikkebosiddende vidner har ret til godtgørelse af deres rejseudgifter tur/retur svarende til prisen på en billet på anden klasse for almindelige transporttjenester eller prisen på en flybillet på økonomiklasse, såfremt den retslige myndighed giver tilladelse hertil.

Depotinstitutionen for formuegoder, der er genstand for en betinget og forebyggende strafferetlig beslaglæggelse, og som ikke er ejer eller rettighedsindehaver, har ret til godtgørelse for deponeringen og opbevaringen.

Godtgørelser og rejseudgifter til vidner og deres ledsagere, godtgørelser og rejseudgifter i forbindelse med udleveringen af dokumenter uden for det sted, hvor retssagen finder sted, samt honorarer til fredsdommerens medhjælper udbetales efter anmodning fra de pågældende personer, som forelægges for den kompetente myndighed.

Retsafgifterne omfatter ikke følgende: a) begravelsesomkostninger for fængslede b) udgifter forbundet med overførsel af fængslede c) udgifter til transport, forvaring og begravelse af personer, der er døde på offentlig vej eller på et offentligt sted d) udgifter til transport af sagsakter og genstande, der er anvendt i sagen.

# Oplysningspligt for advokater og partsrepræsentanter

## Parternes rettigheder og forpligtelser

En advokats forpligtelse til at underrette sin klient om udøvelsen af sin forsvarsaktivitet er en del af den almindelige pligt til at udvise omhu i henhold til civillovbogens artikel 1218.

Erhvervslov nr. 247/2012 indeholder bestemmelser om advokaters faglige etik (artikel 3), tavshedspligt (artikel 4), forsikringsomkostninger (artikel 12), procedurerne for tildeling af opgaven (artikel 13) og udøvelsen heraf (artikel 14), grunde til uforenelighed (artikel 18) og de dertil knyttede undtagelser (artikel 19).

## Retsafgifter

### Hvor kan jeg finde oplysninger om retsafgifter i Italien?

Ud over de lovbestemmelser, der er offentliggjort på webstedet for Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana (den italienske statstidende), kan du finde specifikke oplysninger på de juridiske tjenesters eller advokatsammenslutningernes websteder.

### På hvilket sprog kan jeg få oplysninger om afgifterne i Italien?

Oplysningerne gives normalt på italiensk. Nogle websteder indeholder også oplysninger på engelsk.

## Hvor kan jeg finde oplysninger om mægling?

I Italien er mægling reguleret ved lovdekret nr. 28 af 4. marts 2010, opdateret ved [lovdekret nr. 138 af 13. august 2011](#) og senere ved [lovdekret nr. 69 af 21. juni 2013 \(konverteret lov nr. 98 af 9. august 2013\)](#). Ud over justitsministeriets websted (<http://www.giustizia.it/>, [Home](#) » [Itinerari a tema](#) » [Riforma della Giustizia](#)) kan du konsultere webstederne for de juridiske tjenester, der giver oplysninger om de spørgsmål, der behandles her. Oplysningerne stilles gratis til rådighed. Derudover findes der specialiserede betalingssider, som kan benyttes mod betaling.

## Moms

Civilretlige retsakter, som helt eller delvis afslutter sagen, eksigible påbud, afgørelser, der erklærer voldgiftskendelser for eksigible, og domme, hvorved udenlandske retsafgørelser erklæres gyldige i staten, er underlagt registreringsgebyrer (artikel 37 i præsidentielt dekret nr. 131 af 26. april 1986).

## Retshjælp

### Hvad indbefatter retshjælpen?

I strafferetlige sager ydes der retshjælp til forsvar af dårligt stillede personer, som er tiltalt, anklaget, dømt, ofre, skadelidte, som ønsker at indtræde i et civilt søgsmål, har et civilretligt ansvar eller har en civilretlig forpligtelse til at betale en bøde.

I civilretlige, administrative, regnskabsmæssige, skattemæssige og ikkekontradiktoriske sager er det også muligt at forsvare dårligt stillede personer, når deres krav ikke synes at være åbenbart grundløse.

Retshjælp dækker alle kompetenceniveauer og alle faser af sagen samt alle sekundære og accessoriske sager, som under alle omstændigheder er forbundet med den primære sag.

### Hvem kan modtage retshjælp?

Der kan ydes retshjælp til enhver, der har en skattepligtig personlig indkomst, som på grundlag af den seneste selvangivelse på nuværende tidspunkt ikke overstiger 11 528,41 EUR (beløb fastsat ved ministerielt dekret af 7. maj 2015, offentliggjort i Den Italienske Republiks statstidende nr. 186 af 12. august 2015, ajourført hvert andet år i overensstemmelse med artikel 77 i præsidentielt dekret nr. 115/2002). Hvis den pågældende lever sammen med sin ægtefælle eller andre familiemedlemmer, udgøres indkomsten af summen af de indtægter, som alle

familiemedlemmer, herunder ansøgeren, har oppebåret i samme periode.

Ved fastsættelsen af indkomstgrænser tages der også hensyn til indkomst, som ved lov er fritaget for personlig indkomstskat (IRPEF) eller er undergivet kildeskat eller substitutionsskat.

Når der er tale om personlige rettigheder, eller i sager, hvor ansøgerens interesser er i strid med andre samboende familiemedlemmers interesser, tages der kun hensyn til den personlige indkomst.

Indkomsten for personer, der allerede er dømt ved endelig dom for alvorlige lovovertrædelser i henhold til loven, anses for at overstige de fastsatte grænser. En person, der er offer for seksuel vold, navnlig hvis vedkommende er mindreårig, har ret til retshjælp, idet der gælder en undtagelse fra det indkomstloft, der er fastsat ved lov.

## Yderligere oplysninger

### Betingelser for modtagelse af retshjælp

Den pågældende kan ansøge om retshjælp på et hvilket som helst kompetenceniveau og på et hvilket som helst tidspunkt i sagen. Ansøgningen skal for at undgå afvisning udfærdiges på særskilt papir og indeholde følgende:

1. ansøgningen om bevilling af retshjælp og en angivelse af, hvilken sag den vedrører, hvis den allerede er under behandling
2. ansøgerens og dennes familiemedlemmers identitet og skatteregistreringsnummer
3. en erklæring fra den pågældende, der tjener som bevis for, at de indkomstkra, der er fastsat for at få bevilget retshjælp, er opfyldt, med specifik angivelse af den samlede indkomst, der kan opgøres med henblik herpå
4. løfte om – frem til sagens afslutning – at meddele alle relevante indkomstændringer i løbet af det foregående år inden for 30 dage fra udløbet af en frist på et år fra datoen for indgivelse af ansøgningen eller alle forudgående meddelelser om ændringer.

For så vidt angår indkomst oppebåret i udlandet skal tredjelandstatsborgeren vedlægge ansøgningen en attest fra den kompetente konsulære myndighed, der bekræfter rigtigheden af det, der er anført i ansøgningen.

Hvis domstolen eller advokatrådet har kompetence til på forhånd at træffe afgørelse om anmodningen, skal de berørte personer for at undgå afvisning fremlægge de dokumenter, der er nødvendige for at efterprøve rigtigheden af det deri anførte.

Enhver person, der er berettiget til retshjælp, kan udpege en advokat, der er valgt fra de lister over advokater med ansvar for retshjælp, der er udarbejdet til advokatrådet i den appelret, hvor den dommer, der har kompetence til at påkende sagens realitet, eller den dommer, for hvilken sagen verserer, sidder.

Den retslige myndighed fastsætter ved betalingspåbud de honorarer og afgifter, der skal betales til advokaten, idet den sikrer, at den faglige tarif overholdes, således at de under alle omstændigheder ikke overstiger de ved lov fastsatte gennemsnitlige vederlag, idet der tages hensyn til arten af den professionelle forpligtelse, henset til de vedtagne retsakters indvirkning på den forsvaredes processuelle stilling.

Den kompetente judicielle myndighed træffer afgørelse efter hvert domstolsniveau eller ved afslutningen af hver fase i sagen, og under alle omstændigheder når opgaven er afsluttet. I forbindelse med kassationsappel er det den forelæggende ret, dvs. den ret, der har afsagt den afgørelse, der har fået retskraft, der danner grundlag for reguleringen. Under alle omstændigheder kan den kompetente ret også fastsætte det skyldige vederlag for tidligere domstolsniveauer eller tidligere faser i sagen, hvis den pågældende person har fået bevilget retshjælp, efter at de er afsluttet.

Betalingspåkravet udstedes af retten samtidig med den dom, der afslutter den fase, som ansøgningen vedrører.

Advokaten, fredsdommerens medhjælper og den sagkyndige kan ikke kræve eller modtage andre honorarer eller godtgørelser fra klienten end dem, der er fastsat i den relevante del af den konsoliderede lov. Enhver anden forpligtelse er ugyldig.

Tilsidesættelsen af det pågældende forbud udgør en alvorlig disciplinær forseelse i forbindelse med udøvelsen af hvervet.

Det bemærkes, at gratis retshjælp i strafferetlige sager er reguleret i artikel 90 ff. i præsidentielt dekret nr. 115/2002, mens ordningen med gratis retshjælp i civilretlige, administrative, regnskabsmæssige og skattemæssige sager er fastsat i artikel 119 ff. i ovennævnte konsoliderede lov.

## Hvornår skal den tabende part betale sagsomkostningerne?

Hvad angår civilretlige sager behandler den civile retsplejelov fastsættelsen af sagsomkostningerne i artikel 91-98.

Ved den dom, hvorved sagen blev afsluttet, pålægger retten den tabende part at betale sagens omkostninger til fordel for den anden part og at betale beløbet samtidig med salæret.

Hvis retten imødekommer ansøgningen i et omfang, der ikke går videre end det eventuelle forligsforslag, som den har fremsat under sagen, pålægger retten den part, der uden begrundelse har afvist betaling, at betale sagsomkostningerne, der er påløbet efter indgivelsen af forslaget, medmindre betingelserne for kompensation (begge parter taber sagen, det behandlede spørgsmåls absolutte nyhedsværdi eller ændring i retspraksis vedrørende de afgørende spørgsmål) er opfyldt.

Retten kan, når den afsiger den i foregående artikel omhandlede dom, undlade at inddrive de udgifter, der er afholdt af den part, der har vundet sagen, hvis den finder, at de er urimelige eller unødvendige. Retten kan ligeledes, uanset om parten taber sagen, pålægge en part at betale de omkostninger, som den har påført modparten ved at tilsidesætte loyalitets- og redelighedspligten, selv når disse omkostninger ikke kan tilbagebetales.

I tilfælde af at begge parter taber sagen, i tilfælde af det behandlede spørgsmåls absolutte nyhedsværdi eller en ændring i retspraksis vedrørende de afgørende spørgsmål kan retten helt eller delvis refundere sagens omkostninger til parterne.

I tilfælde af forlig mellem parterne anses omkostningerne for at være kompenseret, medmindre parterne aftaler andet i forligsprotokollen.

Hvis det viser sig, at den tabende part har handlet eller forsvaret sig i ond tro eller har begået en alvorlig forseelse, skal retten på modpartens begæring pålægge vedkommende ikke blot at betale sagsomkostningerne, men også at betale erstatning for den skade, som angives i dommen, endog af egen drift. Retten, der konstaterer, at et sikrende retsmiddel er blevet fuldbyrdet, at der er indgivet en stævning i sagen, at der er registreret pant i fast ejendom, eller at tvangsfuldbyrdelsen er indledt eller afsluttet, pålægger den part eller kreditor, som har handlet uden fornøden omhu, på skadelidtes anmodning at erstatte skaden.

Under alle omstændigheder kan retten, når denne træffer afgørelse om sagens omkostninger, også af egen drift pålægge den tabende part at betale modparten et rimeligt fastsat beløb.

## Honorarer til sagkyndige, tolke og oversættere

Fredsdommerens medhjælper har ret til honorarer, rejse- og opholdsudgifter, rejsevederlag og godtgørelse af udgifter i forbindelse med udøvelsen af deres hverv. Honorarerne er faste, variable eller timebaserede.

Størrelsen af faste, variable eller timebaserede honorarer fastsættes ved hjælp af tabeller, der godkendes ved dekret fra justitsministeren efter aftale med økonomi- og finansministeren (ministerielt dekret af 30. maj 2002).

For tjenesteydelser, der ikke er nævnt i tabellerne, skal honorarerne stå i et rimeligt forhold til den tid, de har brugt, og fastsættes på grundlag af tjenesteperioden. Tjenesteperioden svarer til to timer. Honorarerne for den første tjenesteperiode er 14,68 EUR og derefter 8,15 EUR for hver af de efterfølgende tjenesteperioder.

Honorarer baseret på tjenesteperiode kan fordobles, hvis fristen for afslutning af aktiviteterne ikke overstiger fem dage. De kan forhøjes med halvdelen, hvis den fastsatte frist ikke overstiger 14 dage.

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.